

Sygn. akt I CSK 407/20

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa (...) Ośrodka Kultury w N.

przeciwko K. J.

o ochronę dóbr osobistych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 26 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanej K.J. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 26 lutego 2020 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Według wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) w dniu 16 sierpnia 2016 r. została zawarta przez stronę

powodową (...) Ośrodkiem Kultury w N. (...)OK) z N. P. umowa o wykonanie przez nią koncertu muzycznego w dniu 19 listopada 2016 r. w sali widowiskowej strony powodowej w N. W dniu 22 października 2016 r. w czasopiśmie „W.” ukazał się wywiad z N. P., w którym ujawniła, że dokonała a. niechcianej ciąży. Po tej publikacji w Gminie (...) odezwały się głosy mieszkańców nawołujące do odwołania koncertu i w tym celu wystosowano list otwarty do wójta i petycję. Publikowane były też opinie popierające organizację koncertu.

K. M.- dyrektor (...)OK wystosowała oświadczenie, w którym zapewniła o tym, że koncert, mimo sprzeciwu części mieszkańców gminy, odbędzie się. Koncert odbył się w umówionym terminie.

Pozwana jest wolontariuszką w Fundacji [...] z siedzibą w W. Jest też autorem publikującym teksty, m.in. na portalu internetowym [...] a..pl prowadzonym przez tą Fundację.

Informacja o dokonaniu zabiegu przerwania ciąży przez N. P. była szeroko komentowana w publikacjach prasowych i w sieci internetowej. W dniu 25 października 2017 r. na portalu [...] a.pl ukazał się tekst autorstwa pozwanej pt. „Dyrektor (...) Ośrodka Kultury bezkarna po zorganizowaniu koncertu N. P.”. W tekście tym pozwana napisała, że właśnie w takich niewielkich miejscowościach jak N. „najczęściej kwitnie urzędnicza bezkarność i samowola”. Przywołano okoliczności dokonania zabiegu przerwania ciąży przez artystkę oraz przedstawiono ją jako osobę, która wypromowała siebie i swoją twórczość w związku ze skandalem, jakim było dokonanie a. i publikacja tego faktu w części mediów, także w związku z udziałem w tzw. „czarnym proteście”. Ponadto w artykule znalazło się też zdanie: „przy okazji na jaw wyszło kilka podejrzanych informacji dotyczących zarówno koncertu, jak i ogólnej działalności (...)OK”. W dalszej części artykułu autorka odniosła się do pytań zadanych dyrektorowi (...)OK przez bliżej nieokreślone osoby i nadużyciu przez K.M. „klauzuli poufności”, powołując się na portal X.tv. Wskazała też na istniejące jej zdaniem niedomagania w działalności komisji rewizyjnej w gminie.

Zaskarżonym wyrokiem orzekając reformatoryjnie Sąd drugiej instancji nadał oświadczeniu, do którego publikacji zobowiązana została pozwana wyrokiem

Sądu pierwszej instancji, następującą treść: W związku z artykułem mojego autorstwa pt. „Dyrektor (...) Ośrodka Kultury bezkarna po zorganizowaniu koncertu N. P.”, który ukazał się dnia 25 października 2017 r. na łamach portalu [...]a..pl, przepraszam (...) Ośrodek Kultury za stwierdzenia godzące w jego dobre imię, tj. pozbawione podstaw oraz nieprawdziwe sugestie, że w ramach działalności Ośrodka ma miejsce urzędnicza bezkarność i samowola, jak również za sugerowanie, że Dyrektor (...)OK powinna być ukarana za zorganizowanie legalnego koncertu N. P.”.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła naruszenie art. 23 k.c. i art. 24 § 1 k.c., art. 12 ust. 1 pkt 1 i art. 41 ustawy z dnia 26 lutego 1984 r. - Prawo prasowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 1914; dalej: „pr. pras.”) przez uznanie, iż jej działania, polegające na wyrażaniu w przestrzeni publicznej opinii i innych tego typu sądów wartościujących związanych z oceną działań (...)OK w zakresie zorganizowania przez samorządową instytucję kultury koncertu z udziałem artysty aktywnie biorącym udział w debacie publicznej dotyczącej dopuszczalności a. przy wykorzystaniu do tego swojego statusu osoby publicznej oraz swojej twórczości, w szczególności stwierdzenie o „urzędniczej samowoli i bezkarności” dyrektor (...)OK z uwagi na zorganizowanie koncertu z udziałem artysty, który aktywnie angażuje się w debatę publiczną dotyczącą przerywania ciąży, wyrażając swoje poparcie dla dopuszczalności a., były bezprawne, podczas gdy zachowanie pozwanej nie miało takiego charakteru, bowiem korzystała ona z prawnie dozwolonej wolności wyrażania poglądów w kwestii o niezwyklej doniosłości społecznej, zagwarantowanej w art. 10 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. oraz art. 54 ust. 1 Konstytucji RP, dochowując szczególnej staranności dziennikarskiej, a wyrażone stwierdzenia wartościujące posiadały walor rzetelności i rzeczowości w okolicznościach przedmiotowej sprawy.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca wywodzi z naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych w podstawie kasacyjnej.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w kontekście wskazanej podstawy faktycznej, nie daje podstaw do przyjęcia, że doszło do kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego. Sąd drugiej instancji uznał, że doszło do naruszenia dobrego imienia strony powodowej i nakazał pozwanej usunięcie skutków z tym związanych poprzez złożenie oświadczenia o przeproszeniu oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki zadośćuczynienie w kwocie 1 000 zł. Oświadczenie to nie dotyczy samego udziału pozwanej w przedstawieniu własnego stanowiska na temat a., jak również samej krytyki za zorganizowanie przez stronę powodową koncertu z udziałem artystki o przeciwnych poglądach w tej materii w stosunku do pozwanej, ale za sposób tej krytyki i w konsekwencji za przekroczenie jej dopuszczalnych granic, co wyrażało się użyciem w artykule określonych stwierdzeń i sugestii, wyszczególnionych w oświadczeniu o przeproszeniu, do złożenia którego pozwana została zobowiązana.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania

kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 8 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 oraz § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).